

## Zicht op de Wmo 2015

Ervaringen van melders, mantelzorgers en gespreksvoerders

## De Wmo 2015 in praktijk

De lokale uitvoering van de Wet maatschappelijke ondersteuning



# De Wmo 2015 in de praktijk

Peteke Feijten

 @SCPonderzoek



# Onderzoek naar (1) de Wmo-uitvoeringspraktijk en (2) Wmo-melders, -mantelzorgers en -gespreksvoerders

- > 1) Multi-actoronderzoek in zes gemeenten
- > 2) Grootschalig enquête-onderzoek onder Wmo-melders, hun mantelzorgers, en Wmo-gespreksvoerders in diverse gemeenten





## Deelstudie 1) De Wmo-uitvoeringspraktijk

- Onderzoek eind 2016/begin 2017 (interviews in zes gemeenten + enquête in 269 gemeenten)
- Perspectieven van beleidsmakers, wethouders, uitvoerders, zorgverzekeraars, ondersteuners van vrijwilligers en mantelzorgers, betrokkenen bij burgerinitiatieven, belangenbehartigers en gebruikers





## Belangrijkste bevindingen

- › Uitgangspunten Wmo 2015 breed gedragen, maar soms lastig in praktijk te brengen.
  - Aandacht voor nuances en gradaties in zelfredzaamheid
  - Inzet op informele hulp gaat niet vanzelf
  - Een infrastructurele veranderingsoperatie
- › Samenwerking rondom Wmo neemt toe, maar verloopt niet altijd soepel.
  - Schuring tussen Wmo 2015 en Participatiewet door verschillend karakter van wetten
  - Knelpunten bij afstemming met Zvw en Wlz:
    - Onduidelijkheid over de afstemming
    - 'Afwenteling' en 'perverse prikkels'



## Belangrijkste bevindingen (2)

- › Beperkt zicht op resultaten van de Wmo 2015 in gemeenten
  - Centrale begrippen (zelfredzaamheid, participatie, passende ondersteuning) en maatschappelijke opbrengsten lastig te meten
  - Monitoringsinstrumenten sluiten niet optimaal aan bij Wmo 2015
  - Verschuiving in ondersteuningsgebruik lastig te bepalen, o.a. door veranderingen in doelgroep en ontbreken gegevens algemene voorzieningen
- › Langzamerhand meer ruimte voor vernieuwing
  - Aanvankelijk focus vooral op organisatie en registratie
  - Vernieuwing beperkt door korte contracten en administratieve lasten



## Deelstudie 2) Ervaringen van Wmo-melders, mantelzorgers en gespreksvoerders

- Uitgevoerd in 1e helft 2016 (o.b.v. melding najaar 2015)
- Gestructureerde interviews met 2300 melders
- Vragenlijsten (web of papier) ingevuld door 384 mantelzorgers van melders
- Vragenlijsten (web of papier) ingevuld door 276 gespreksvoerders





## De weg vinden naar ondersteuning binnen de Wmo

- Wie nam contact op met de Wmo?

De melder zelf	46%
De melder samen met iemand anders	12%
Iemand anders namens de melder	25%
De gemeente	17%

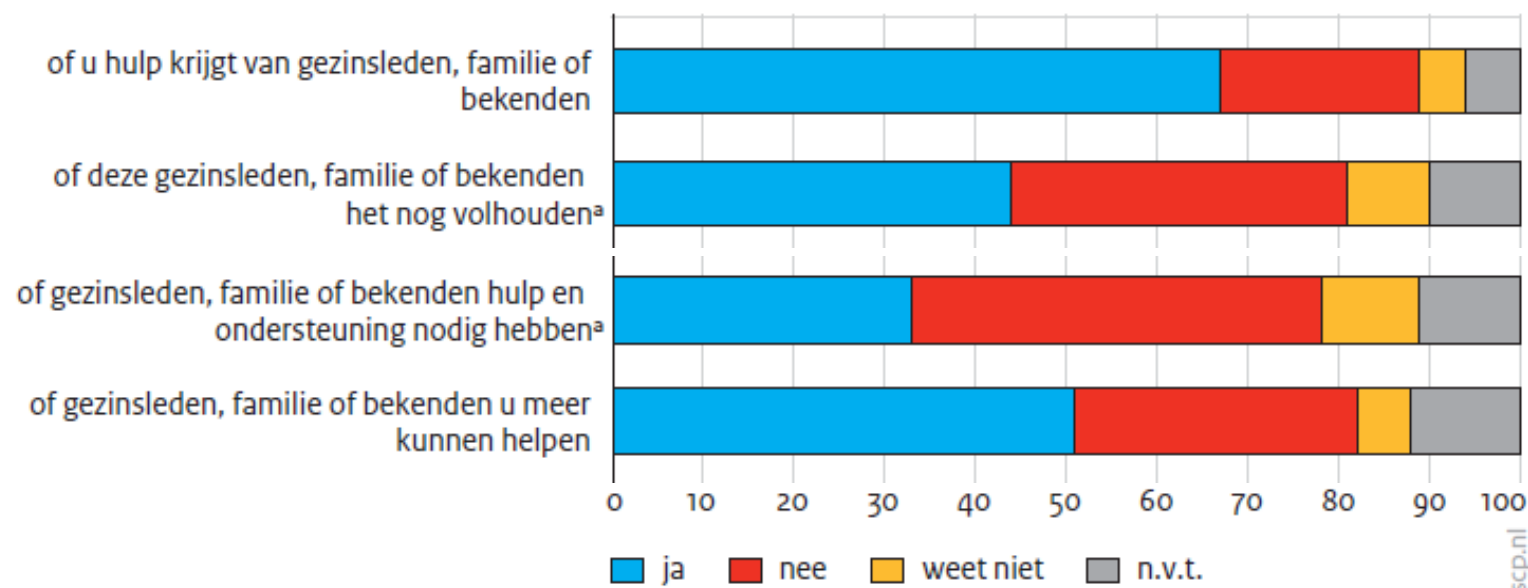
- Een kwart van de Wmo-melders zei dat het een beetje of veel moeite kostte om de juiste persoon te pakken te krijgen.
- Vier op de vijf Wmo-melders wisten niet dat zij bij hun hulpvraag (gratis) ondersteund konden worden door een onafhankelijke cliëntondersteuner.



# Het gesprek tussen melder en gemeente: aandacht voor informele zorg

> Volgens melders

“Kwam in het gesprek met de gemeente ter sprake...”

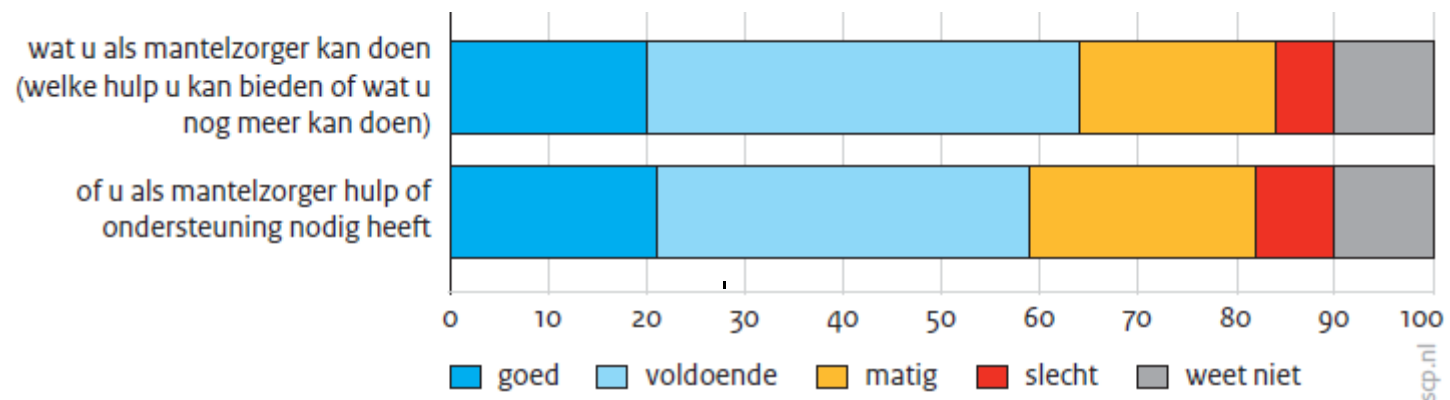




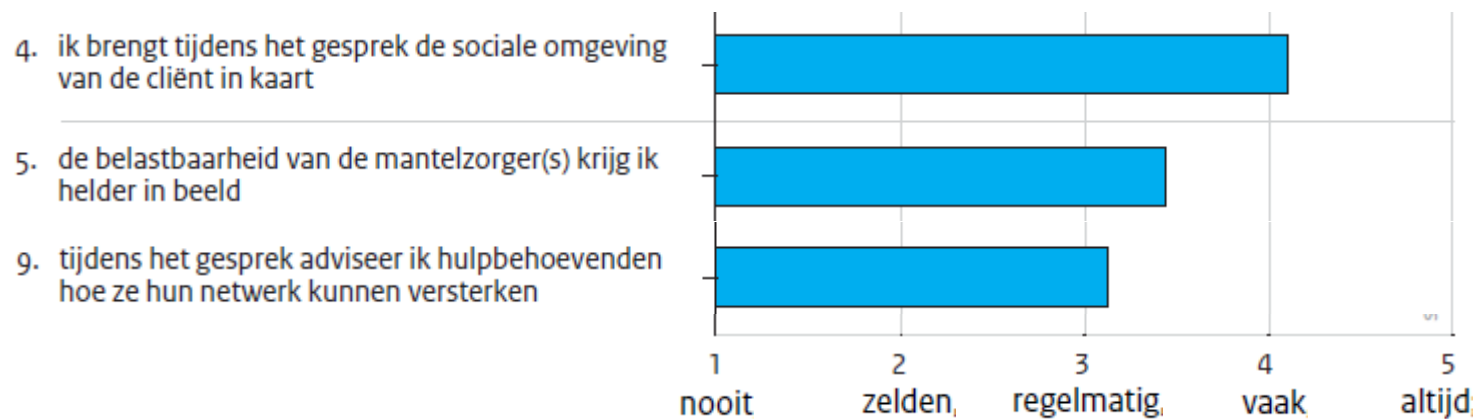


## > Volgens mantelzorgers

“Hoe goed of slecht is tijdens de aanvraagprocedure ingeschat...”



## > Volgens gespreksvoerders





# De oplossing na de melding

Tabel 5.3

De oplossing na de melding, Wmo-melders in dit onderzoek, 2016 (in procenten; n = 2295)<sup>a</sup>

---

maatwerkvoorziening vanuit de Wmo (incl. evt. pgb)	85
zelf ondersteuning/hulpmiddelen kopen of activiteiten ondernemen	11
(meer) hulp vragen aan familie/bekenden/vrijwilligers	8
ondersteuning van de zorgverzekering (verpleging of verzorging)	4
algemene voorzieningen	4
ondersteuning van een andere afdeling van de gemeente	3
opname in een zorginstelling	2
(nog) geen oplossing	2

---

a De percentages tellen op tot meer dan 100 omdat mensen meerdere oplossingen konden noemen.

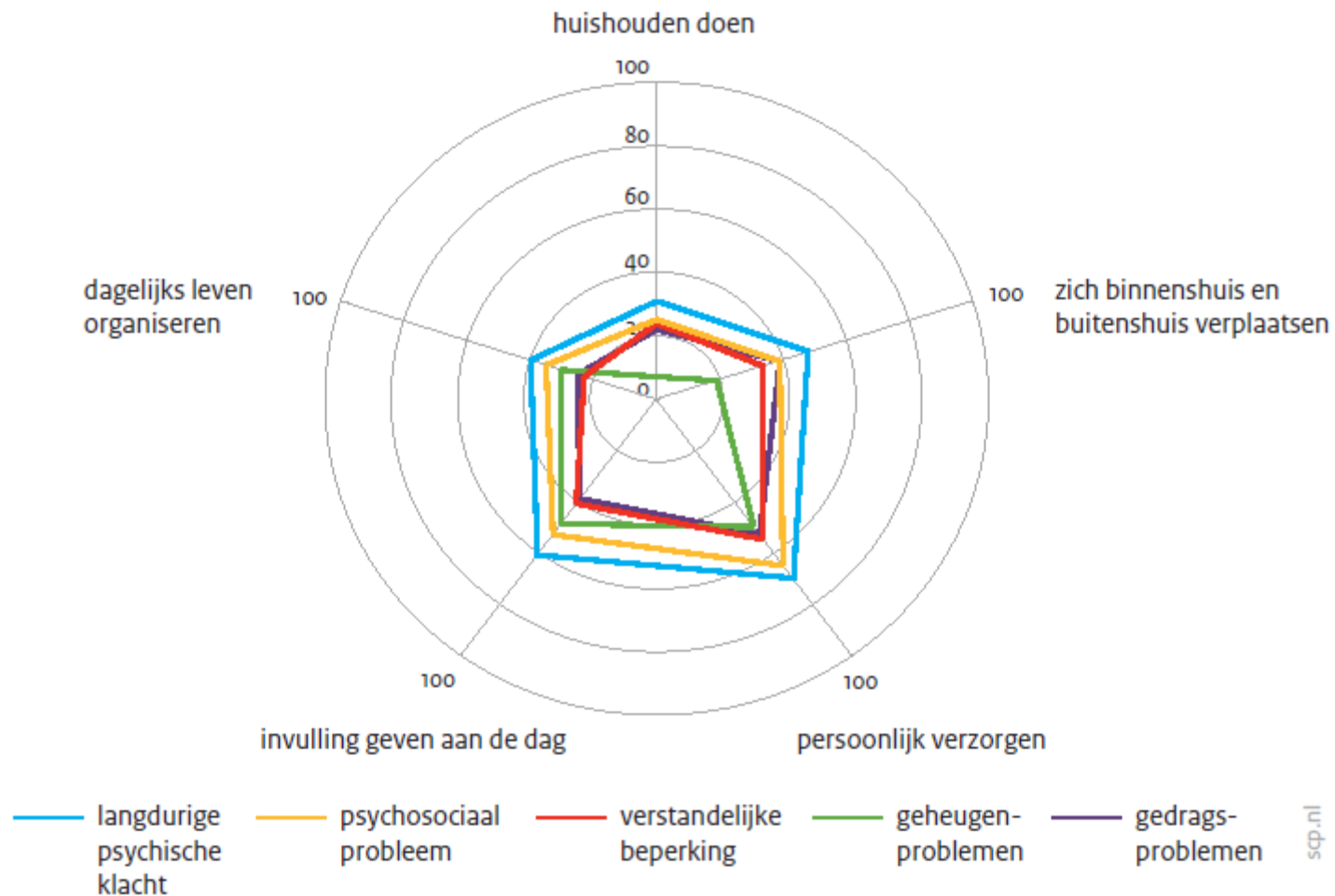


## Tevredenheid over de oplossing

- > Driekwart van de Wmo-melders is tevreden over de oplossing.
  - Melders met een maatwerkvoorziening waren tevredener dan melders met (ook) een ander soort oplossing.
- > De helft van de mantelzorgers van melders is tevreden over de oplossing
  - Mantelzorgers zijn dus aanzienlijk kritischer dan melders zelf.
- > Gespreksvoerders vinden dat het bij ruim de helft van de meldingen 'voldoende' lukt om een passende oplossing te vinden voor de ondersteuningsbehoefte.
  - Rond een kwart vindt dat het 'goed' lukt en de rest 'matig' tot 'slecht'.

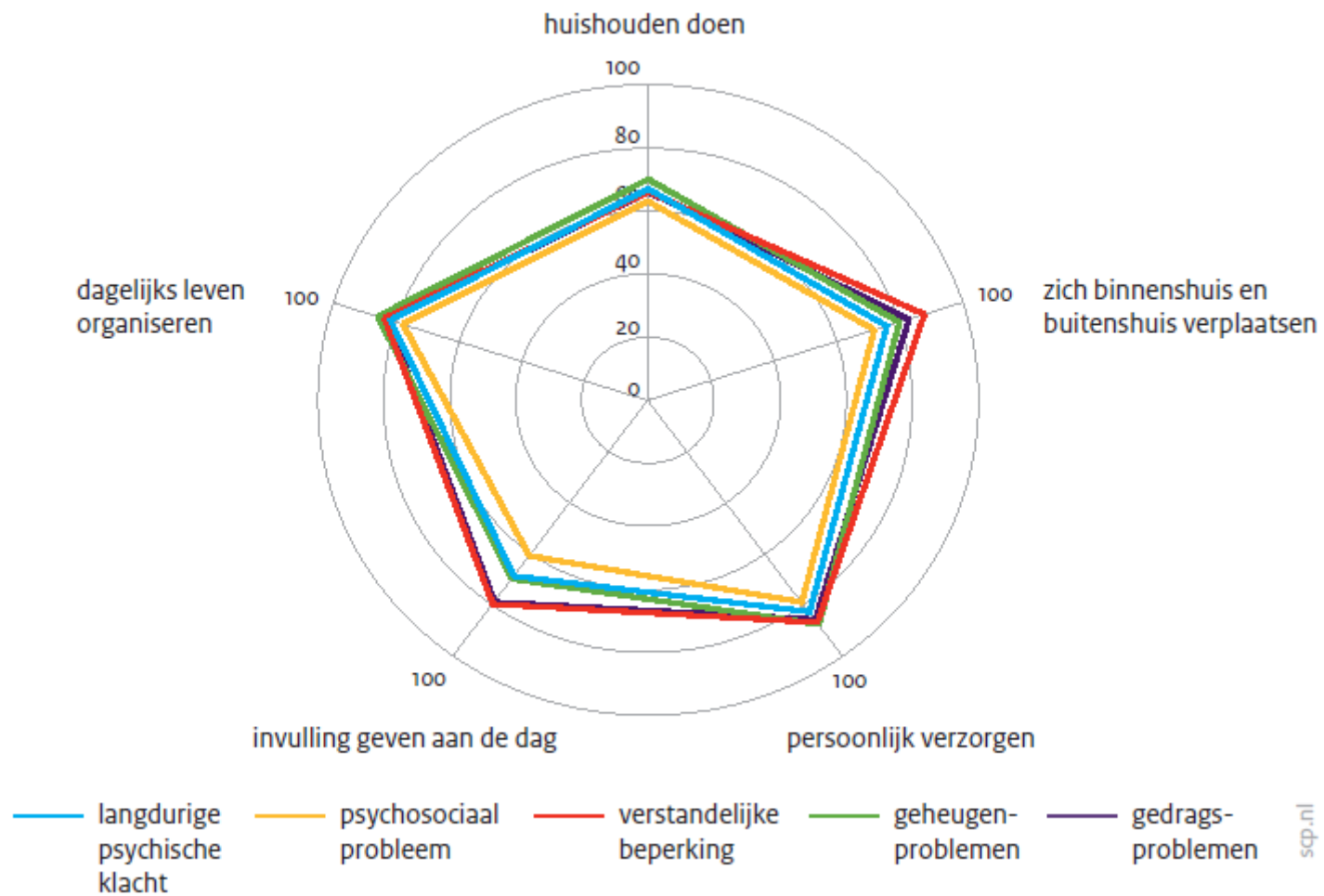


# Redzaamheid vóór Wmo-ondersteuning





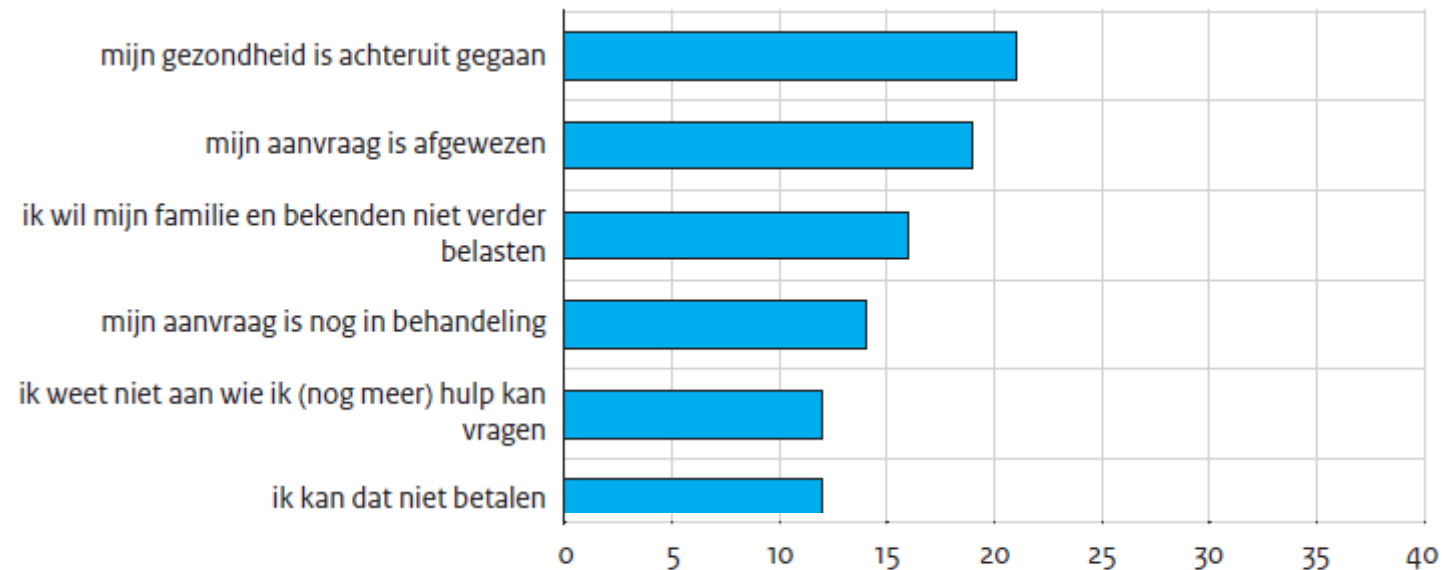
# Redzaamheid met Wmo-ondersteuning





## ... maar

- > Bijna de helft van de Wmo-melders vond dat zij nog niet voldoende ondersteuning hadden om zich te redden. Belangrijkste redenen:



- > Een op de acht betwijfelden of zij voorlopig nog thuis konden blijven wonen.





# Participatiegraad Wmo-melders

## Aandeel participanten...

<b>Domein</b>	<i>onder Wmo-melders</i>	<i>onder mensen met een beperking*</i>
Arbeid (16-65 jaar)	1 op de 6	1 op de 3
Vrijwilligerswerk (18-plus)	1 op de 7	1 op de 4
Verenigingsleven	1 op de 5	1 op de 2
Uitgaan	1 op de 3	1 op de 3
Sociaal contact (wekelijks of vaker)	9 op de 10	-

\* 15 jaar en ouder



## Ervaren mogelijkheden om te participeren

“Kunt u op een schaal van 1 tot en met 10 aangeven hoe makkelijk of moeilijk u de genoemde activiteiten kon/kunt doen?”

---

Voordat men Wmo-ondersteuning kreeg	5,5
Met recent verkregen Wmo-ondersteuning	6,2
Kreeg geen (extra) Wmo-ondersteuning n.a.v. melding	5,4

---





# Ervaren bijdrage ondersteuning aan Wmo-doelen

**“ondersteuning  
draagt veel bij”**

## Redzaamheid

Het huishouden doen

8 op de 10

zich verplaatsen

8 op de 10

invulling geven aan de dag

-

dagelijks leven organiseren

8 op de 10

## Participatie

sociale contacten onderhouden

7 op de 10

vrijtijdsactiviteiten doen

7 op de 10



## Conclusie

- › De meeste Wmo-melders zijn tot op zekere hoogte redzaam en participeren.
- › Veruit de meeste Wmo-melders die ondersteuning kregen vinden dat ondersteuning bijdraagt aan hun redzaamheid en/of participatie.
- › Maar de toename in redzaamheid en participatie na ontvangst van de ondersteuning is beperkt.
- › Het totale redzaamheids- en participatieniveau van de Wmo-doelgroep is niet toegenomen t.o.v. de 'oude' Wmo.





## Vragen

- › In hoeverre moet aan participatie als doel worden vastgehouden voor melders voor wie dit heel lastig ligt?
- › In hoeverre kan van gemeenten verwacht worden dat zij zicht hebben op de ondersteuningsbehoefte van mensen die zich niet melden met een ondersteuningsvraag (maar het misschien wel nodig hebben)?
  - Hoe kunnen gemeenten dit vormgeven?
  - Waar ligt de grens tussen zorgzaamheid en betutteling?



Sociaal en Cultureel Planbureau

# Vragen? Opmerkingen?

Peteke Feijten

 @SCPonderzoek

27 juni 2018